ఖండ గుత్త

అప్పటికింకా పొద్దుపోలేదు. 'బట్టొలస'కి పడమటి దిక్కునున్న కొండ ఎగువన పొద్దు మలిగే వేళ అది! కొండ నీడలు యీ వెలుగుకు కొండ వాలుల్లోన పడి అక్కడ చీకటి చీకటిగా వుంది!

ఆ కొండ వాలున పశువులు మేత మేస్తున్నాయి. పశువుల కాపరులు దూరాన తుమ్మిక చెట్లెక్కి పళ్లు తెంపుకుంటున్నారు.

ఆ సమయాన, ఎక్కడి నుండో వచ్చిన పులి.... కొండవాలు అంచున పచ్చగడ్డి మేస్తోన్న ఎద్దు మీదకి దూకింది. ఆ ఎద్దు ఉయ్యిక భీముడిది. పులి తన మీదపడీపడటంతో, భయంతో గట్టిగా అరిచి పడిపోయింది ఎద్దు. మిగిలిన పశువులు హడలెత్తిపోయి... అరుస్తూ తలా ఓ దిక్కు పరుగెత్తాయి. ఈ అరుపులకి తుమ్మిక చెట్లమీదున్న పశుల కాపరులు క్రిందకి చూసారు. ఇంకేముంది...! ఎద్దుని కింద పడదోసి పులి రక్కేస్తోంది. ఎద్దు భయంకరంగా అరుస్తోంది!

పశువుల కాపరులు చెట్లమీంచే అరవసాగారు. పులిని అదురుతూ కేకలేసారు. తుమ్మిక చెట్ల నుంచి గట్టికాయలు తెంపి పులిమీదకు గురిజేసి విసర సాగారు. వీరి కేకలు విన్న పోడు వ్యవసాయం అరపలమీదున్న వాళ్లు డబ్బాలు మోగించి కేకలు ప్రారంభించారు. మొత్తానికి కొండంతా శబ్దాలతో గగ్గోలు పుట్టగా... అప్పుడు పులి గాభరాపడి, ఎద్దునొదిలేసి పారిపోయింది. కానీ, ఎద్దు అప్పటికే శిథిలమయిపోయింది!

ఈ వార్తను విన్న భీముడూ, భీముడి భార్యా, వలస జనమూ కొండ చేరారు. భీముడి భార్య

"... దార్వాత, నా బతుకు తీస్సిందిరో. నా కాలిరిసేసిందిరో నాయినా. ఎద్దులేని వ్యవసాయమెలాగరో దేముడా? ఏటేట పంటలు ఆ సావుకారి పులి తినేత్తంది. యీ ఆడివిల మా బతుకిలాగ బుగ్గయిపోవడమేనా తల్లే.... జాకర్దేవతా?

యికిప్పుడు యవసాయానికి ఎద్దునే కొంతామా? ఆ సావుకారి బాకీయే తీరుత్తామా? యేటి దారిరో భగవంతుడా?" అని కడుపు తరుక్కుపోయేలా యేడుస్తోంది.

"అన్నిటికీ ఆ భగవంతుడే వున్నాడు. నారుబోసినోడు నీరు బొయ్యడా? లెగండి, లెగండి. సావుకార్ని యీ యేటి బాకీకి వాయిదా అడగండి. పంటలమ్మీసి యెద్దు కొనండి," అని సలహాయిస్తూ, ఉయ్యక భీముడ్నీ, భీముడి భార్యనీ ఓదార్చారు అక్కడికొచ్చిన వలసోల్లు.

* * *

మరసట్నాడు భీముడు, రెండు పనసపళ్ళను కావడేసుకొని పయనమయ్యాడు పల్లంలోనున్న తిరుపతయ్యసావుకారి యింటికి!

తిరుపతయ్య సావుకారి కొండమామిడిగున్న ఎత్తుంటాడు. ఏతుపంది ముల్లులాంటి తలవెంట్రుకల్తోటి, చూలున్న అడివిపంది కడుపులాంటి బొజ్జతోటి, బలిసిన దున్నపోతులా గుంటాడు.

అప్పులిచ్చినపుడెన్ని షరతులు పెడతాడో, వసూలుజేసినపుడూ అంత కరాకండీ గుంటాడు. అసలూ ఫాయిదాలూ రాకపోతే శవాన్నిగూడా వొదల్డు. అంచేతనే కొండ వ్యాపారం ఆరంభించకముందు పల్లంలో కల్లం తప్ప ఇతర ఆస్తియేమీ లేనోడు... యీనాడు నాటుభూములూ, నగలూ నాణ్యాలూ, డాబాలూ, ఇనబ్బీరువాలూ గాక; పెద్ద పెద్దవారితో స్నేహాలూ, చుట్టరికాలూ కలిగి గౌరవింపబడుతున్నాడు.

అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి నుండి అప్పుకోసం ఇండియా యెన్ని షరతులకంగీక రించవలసి వచ్చిందో; అంతకెక్కువ షరతులకు భీముడు ఒప్పుకోవలసి వచ్చింది.

ఉయ్యికి భీముడు అప్పు అడిగినప్పుడే తిరుపతయ్య చెప్పాడు.

"ఉయ్యికోడా! కండగుత్త మీద యిస్తేనే మీ కోదోళ్లు అప్పు తీర్సగల్రు. సొమ్ముకి సొమ్మెక్కడ తేగల్రు? యిదిగో నువ్వు పట్టుకెల్తున్న వందరూపాయలకి చింతపండు సీజన్ల కింటల్లామున్నర పండు యిచ్చుకోవాలి. అలాగైతే, నీకూ, నాకూ బాకీ చెల్లిపోద్ది. ఒకేల నువ్వపుడు పండు తక్కువజేత్తే... ఎంత తక్కువయితే అంతటికీ అప్పుడు పండు రేటు లెక్కగట్టి; ఆ డబ్బుకి ఈ కండన మీదే నోటు రాసుకుంటాను. యేటి? అదీ షరతు. నీ కిస్టమయితేనే వొట్టికెల్లుసుమ్మీ. ఇష్టంలేపోతే మానెయ్యి.... ఫర్లేదు!" అని బలవంతం కాదు సుమా అన్నట్లుగా మాట్లాడి; అవసరాన్ని ఆసరాగా తీసుకొని భీముడ్ని బాకీ వలలోకి లాగాడు.

బాకీ పడినందుకు భీముడు.... దమ్ముల్లో తిరుపతయ్య మళ్ళు దమ్ము పట్టవలసి వచ్చింది. నూర్పుల్లోన రాత్రీ, పగలూ పనిజెయ్యవలసి వచ్చింది... వెట్టికి! పోడుమీద పండిన కందులు కావిడేసి సావుకారికివ్వాల! అరటిగెల అమర్సాల! పనసపళ్ళు పట్టుకెల్లాల! సావుకారి వొలసొచ్చినప్పుడు బియ్యం, పప్పు, ఉప్పు, మిరపకాయ భత్యమివ్వాల! వెళ్లిపోయినపుడు కోడిపెట్ట వెంటపంపాల! ఎలక్షన్లో తిరుపతయ్య చెప్పిన గుర్తుమీదే ముద్రెయ్యాల! ఈ విధంగా కొట్టుకు చస్తున్నాడు ఉయ్యక భీముడు..... సావుకారి వలలోంచి బయటపడలేక!

తిన్నగా పనసపళ్ళ కావిడ్ని తిరుపతయ్య ఇంటి గడపలో దించేసి, మొలపంచెతో మొహం తుడుచుకుంటున్నాడు భీముడు.

"యేట్రోరే ఉయ్యకోడా? ఉట్టి పనసపళ్ళే కావిడేసుకొచ్చినావు. చింతపండేదిరా" అని అడిగాడు తిరుపతయ్య.

వచ్చీ రాగానే, సావుకారి చింతపండు బాకీ అడిగేసరికి, వెంటనే సమాధానం చెప్పలేక భీముడు మౌనం వహించాడు.

"అదేట్రా? యిదిగో తీర్సేత్తానని సెప్పి, అయిదేళ్ళ కాంచి యేటేటా కొసరెడతన్నావు. ఏమిరా అంటే – పెళ్ళానికి బాగులేదు, పోడు పండలేదు, చింతలు కాయలేదు. యిలగేదో ఒక సాకు జెప్తావు. యిలాంటి మాదర్సోదువంతే అప్పివ్వకపోదును సుమ్మీ. యేదేమైనా, యీ యేడు బాకీ వూరాగా తీర్సీవాల్సిందే.. ఆఁ" అన్నాడు సావుకారి.

"అదికాదు బావ్. నిన్న కొండోరన మేత్తన్న నా ఎద్దుని పులి గొట్టేసింది. ఎద్దు జెతకి ఎద్దెయ్యకపోతే యవసాయం సాగదు. ఆందికనీ, నీ బాకీ... వొచ్చీ పంటకి...."

"నీ బాధలు నువ్వు సెప్తే, నా బాధలెవుడింతాడురా? అదేటీల్లేదు.... ఎదవా! ఎదవలకి ఎయ్యిరకాల బాధలు! మల్ల, అది సాలక యీలకి సంగాలొకటీ!

యేమిరా? కోతలపుడు గొప్పయిపోనావు. సంగమోళ్లతోటి కలిపి సెంకలు గుద్దినావు. అంతేగానీ, ఆపదల్నాడు సావుకారి అప్పిచ్చి ఆదుకున్నాడని సూసినావా? లేదే? నువ్వూ కోతకూలి పెంచమన్నావు. ఎట్టిసెయ్యినన్నావు. పంటలు మావన్నావు. నీకులేని మొగమాటం నాకెందుకు? ఒరే, నిన్నేగాదురా! మీ కొండ నా కొడుకులెవులినీ వొదల్ను – నా బాకీలేనా తీర్సాల. భూమీ, పుట్టా అయినా అప్పుకింద చెల్లుజెప్పాల! అంతే! అంతే! ఎల్లు, ఎల్లి, రేపు రడీగుండు. బండి తోలుకొస్తాను. ఇంటిలయేదుంటే అదే కొలుద్దువు గాని ఎల్లు. ఎల్లొరే –" అని మారు జవాబుకి తానివ్వకుండా భీముడ్ని తగిలేసి, ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయాడు సావుకారి.

సంగంల సేరినందుకు సావుకారి యిలాగ పగబడతాడనుకోలేదు. ఎకరాలకెకరాలు ఎట్టికి సెయ్యను – అనడం తప్పా? తాతల్నాటి కూలికి పనిసెయ్యలేమని, కూలి పెంచమన్డం తప్పా? బుగ్గయిపోతన్న మా బ్రతుకుల్ని బాగుసెయ్యడంకి సంగపోలు పూనుకున్నారు. సంగపోలు నేపోతే కూలిగింజలేనా కాన్దుమా? తిండి గింజలకి వోసిపోమా? నేదు, సంగపోలు నేకపోతే మాకు బతుకునేదు! అదిగా, సంగపోలుకే సెప్పాలీసంగతి! – యిలాగ మనసులో కూడా బలుక్కొని భీముడు యిల్లు జేరాడు.

మర్నాడు....

* * *

పొద్దుట పదిగంటల వేళ!

బట్టొలస ఊరి మొగనున్న రావిచెట్టుమీద ఎర్రజెండా ధగ, ధగా మెరుస్తోంది! కొండల మీంచి సూర్యునివేడి వలసంతా నిండుతోంది!

ఉయ్యిక భీముడింటిముందు తిరుపతయ్య ఎడ్లబండి ఆగింది. బండిలోంచి తిరుపతయ్య దిగాడు. ఆ తర్వాత, వెంటతెచ్చిన కూలీలు యిద్దరూ దిగారు.

"ఒరె, ఉయ్యికోడా.... రారివతలకి" అని ఇంటిలోకి చూస్తూ కేకేసాడు తిరుపతయ్య.

ఆ కేకకి ఉయ్యికోడు రాలేదు. అతని పెళ్లం బయటకొచ్చింది.

"... ఉయ్యికోడేడి?" సావుకారి.

"సల్లంది తాగుతండు....."

"నిలబడిన పాటుగ నా బాకీ తీర్చమను..."

"యేటకేటా నువు నిలబడ్న పాటుగే కొలసీసోలిమిగాదా? యీ యేడుకి గోరం జరిగిపోనాది. కసింత తాలమంతన్నాఁవు..."

"తాలడంలేదూ, తూలడం లేదూ.... ముందు బాకీ గక్కమనే..."

"నీక్కోపమొచ్చినపుడల్లా కక్కి, కక్కీమంతే.... అది సొమ్మా? సోడి పిండంబలా?"

"అడిగినపుడు తీర్సలేనోడు, ఎవుడమ్మ మొగుడిదని ఒడీసుకున్నాడే? ఎవుడి పెళ్లం రంకు మొగుడి సొమ్మే ఎగమెడ్డీడానికి?" అని బూతుల్లోకి దిగాడు సావుకారి.

"తిన్నగ మాటల్రానీ..... మల్ల! బాకీ వున్నామని అమ్మలకి, పెళ్ళాలకి రంకు గడతావా? జేగర్త.... మల్ల...." అని కసురుకున్నాడు. భీముడు ఇంట్లోంచి కోపంగా బయటికొస్తూ!

సావుకారి కొద్దిగా జంకాడు. మళ్లీ వెంటనే బింకం తెచ్చుకొని తిరిగి కేకలేసాడు.

"ఒరె, ఒరేట్రా? అంత రోసమున్నవోడివి నా బాకీ తీర్సరా! నీ అమ్మమీద అంత అభిమానమున్నోడివి నా సొమ్ము కక్కురా. పెళ్లంమీద ప్రేమున్నోడివి... నా అప్పు తీర్సరా! తీర్సరా.... ఆఁ!

యేటి? కేకలకి ఒడికిపోతాననుకుంతన్నావేటి? నీకిలాక్కాదు. ఒర్రేయ్, బండి మనుసులూ, రాండ్రా! రండి, ఈడింట్లో దూరి, యే గింజలుంతే అవి కొలండి! ఈడూ, ఈడిబాబూ, ఎవుడొచ్చి, యేటిజేత్తాడో సూద్దుం! రండ్రా!" తనతో తెచ్చిన కూలోళ్ని తీసుకొని, భీముడింట్లో చొరబడ్డాడు సావుకారి!

ఈ తగువుకీ, కేకలకీ యిరుగూ, పొరుగూ అంతా చేరారు. తలా ఓ సలహా యిస్తున్నారు భీముడికి. భీముడి భార్య మాత్రం ధైర్యంగా –

"యేటలగ సూత్తావు? ఎళ్లు, ఎళ్లి సంగం బావుల్ని పిలిసికిరా! ఆళ్లే యీ గండడికి

తగినోలు! నీనీ గండడిని యింటిలబెట్టి, బయటి గొళ్లెమెట్టీసి గూకుంతాను. నువ్వెళ్లిరా....” అని భీముడ్ని సంగమోళ్ళ కోసం పంపింది.

భీముడితో పాటూ, కొంతమంది జనమూ సంగం ఆఫీసుకి కదిలారు! వలస మధ్యనున్న ఓ పూరిపాకమీద ఎర్రజెండా మెరుస్తోంది! ఆ పాకలో, నేలమీద కూర్చుని, సంఘం బాధ్యుడైన కామ్రేడ్.... గ్రామ కమిటీతో యేదో ముచ్చటిస్తున్నాడు. అదిగో అప్పుడు భీముడు వెళ్లి.... సంగతి చెప్పాడు. ఆ కామ్రేడ్, వెంటనే సావుకార్ని అరెస్టుజేసి, తీసుకు రమ్మని గ్రామ కమిటీని పంపాడు.

గ్రామ కమిటీ, వారి వెనుక భీముడూ, వలసలోని ప్రజలూ భీముడింటికి బయల్దేరారు. భీముడింటి తలుపుగొళ్లెం తీసి; అటకమీద సామాన్లు దింపుతున్న సావుకార్ని పీకపట్టుకొని దింపి, గ్రామ కమిటీ అరెస్టు జేసింది! సావుకార్ని మధ్యలోనుంచి, గ్రామ కమిటీ, జనమూ సంగం ఆఫీసుకి సాగారు. ఈ గొడవలో చల్లగా జారుకున్నారు, సావుకారి బండి కూలీలిద్దరూ.

సంగం ఆఫీసు దగ్గర జనం నిండిపోయారు. అంతా కామ్రేడ్ యేమిజేస్తాడో – అని చూస్తున్నారు.

కామ్రేడ్ గొంతువిప్పి.

“సావుకారి తిరపతయ్యా.... ఉయ్యికి భీముడికి ఎంత అప్పిచ్చావు?” ప్రశ్నించాడు.

“వొంద రూపాయలు...” అన్నాడు సావుకారి.

“యెన్నేళ్లకిందట...”

“అయిదేళ్లకిందట...”

“యిపుడెంత బాకీ యింకా మిగిలుంది?”

“పదమూడొందల, యాభై బాకీ వున్నాడు..” అని, తన చిట్టా పుస్తకం తీసి, చూసి చెప్పాడు సావుకారి!

“అయిదేళ్ల కిందటి వంద రూపాయల బాకీ, యిప్పుడు పదమూడొందలేభైకి పెరిగిందా? యిది యే వడ్డీ రేటులో పెరిగింది? యే గవర్నమెంటు చట్టం ప్రకారం నువ్వా రేటు వేసావో చెప్పు?” అని కోపంగా ప్రశ్నించాడు కామ్రేడ్.

సావుకారి యేదో అనబోయాడు. ఇంతలో, భీముడి భార్య లేచి వచ్చి –

“మరీ, మద్దికాన మీము కొలిసిన సింతపండేటయినాది? కందులూ, పనస పల్లేటయినావి? కోడిపెట్టల బత్తెమేటయినాది?” అని ప్రశ్నించింది తీవ్రంగా!

కామ్రేడ్ ఆమెను సర్దిచెప్పి కూర్చోబెట్టి, సావుకార్ని జవాబు చెప్పమన్నాడు.

“నీ నిచ్చింది వొడ్డీకిగాదు. కండనకిందిచ్చాను. వొంద రూపాయిలికి కింట్లా

(క్వింటాల్) మున్నర చింతపండివ్వాలన్నాను. ఆడు, అందుకొప్పుకునే వోడుకున్నాడు. యిదిగో, యీ చిట్టా చూడండి....” అని, చిట్టా చూపించాడు సావుకారి!

చిట్టాలో ఈ క్రింది విధంగా అప్పు పెరిగింది.

కాలం	బాకీ చింతపండు	చెల్లింపు	బాకీ	ధర	అప్పటి కేజీ ధర
1వ సంవత్సరం	150కేజీలు	50 కేజీలు	100 కేజీలు	150రూ॥	1-50
2 - డిటో -	225 ,,	100 ,,	125 ,,	218.75	1-75
3 - డిటో -	320 ,,	130 ,,	200 ,,	400.00	2-00
4 - డిటో -	600 ,,	200 ,,	400 ,,	900.00	2-25
5 - డిటో -	1350 ,,	675 ,,	675 ,,	1350.00	2-00

“యిదిగో బాకీని కాదనీ మనండి. నా బాకీ వొసూలు జేసుకోవడం తప్పా చెప్పండి?” అని అడిగాడు సావుకారి.

“బాకీ! హుఁ... ఎవరు ఎవరికి బాకీయో నీ లెక్కలే చెప్పటం లేదా? ఈ కొండల్లోన, ఈ అడవిలోన, ఈ వొలసలలోన మీరు వ్యాపారం పేరిట వచ్చి దోపిడీ సాగించారు. అమాయకులైన యీ ప్రజలమీద క్రూరజంతువుల్లాపడి నంచుకు తిన్నారు. నీ దగ్గర అప్పు తీసుకున్నందుకు.... అతడు తన సర్వమూ నీకు ధారబోసాడు. తను మాత్రం టెంక పిండంబలీ, గెడ్డనీరు తాగి; గోచి గుడ్డతోటి మిగిలాడు. అయినా, యింకా అప్పు తీరలేదని అంటున్నావు. నిజానికి నువ్వే యీ అమాయక ప్రజలకు బాకీ వున్నావు. నువ్వు కట్టిన ఆ గుడ్డలు ఈ ప్రజలవి. నువ్వు పోగేసుకున్న ఆస్తిపాస్తులు ఈ ప్రజలవి. నీ శరీరంలోని రక్త, మాంసాలు యీ ప్రజలవి!

యింత బాకీ తీర్చాల్సిన నువ్వు, ఇంకా పెద్దమనిషిగా, వ్యాపారిగా, దోపిడీ ప్రభుత్వ హయాంలో చలామణీ అయిపోతున్నావు. కానీ, యీనాడిక్కడ మీ దోపిడీ ప్రభుత్వం లేదు. మా ప్రభుత్వం, ప్రజా ప్రభుత్వం.... సంగముంది! ఈ సంగం నిన్ను దోషిగా నిర్ణయించింది. ప్రజాభీష్టం మేరకు నీకు శిక్షపడుతుంది...” అని ఆగాడు కామ్రేడ్.

అక్కడి ప్రజలు ఒక్కొక్కరూ వచ్చి సావుకారిపై శిక్షలు ప్రకటించడం ప్రారంభించారు.

“సావుకారి ఆస్తిపాస్తుల్ని సంగం జప్తు జెయ్యాల!”

“మా భూవుల్ని మా కొదిలీయాల...”

“ఆ చిట్టా పుస్తకం చింపీయాల...”

"యిక ముందునుంచి, వీడు వొలసల అడుగపెట్టగూడదు...." యిలా తలా ఓ ప్రకటన! అప్పుడు భీముడు–

"దోతర్ఫీగా, నా ఇంట్లో దూరినందుకూ, నా తల్లీ, పెళ్లాలని తిట్టినందుకూ, యీడికి యీ పొద్దు సాయంత్రం దాక, యీ రావిచెట్టుకి కట్టీయాల!" అన్నాడు.

సావుకారికి చెమట్లు పట్టేసి, గొంతు తడారిపోతోంది! జనం అంతా భీముడి డిమాందుని, అంగీకరించి – "ఔను, కట్టీయాల" – అని కేకలేసారు.

గ్రామ కమిటీ వారు, సావుకార్ని తీసుకెళ్లి, ఊరిముందరి రావి చెట్టుకి కట్టివేసారు తాళ్లతో!

జనం ఉప్పొంగిపోయారు!

"గిరిజన సంగం – వొర్ధిల్లాలి!" "సావుకారి దోపిడీ... నశించాలి!" లాంటి నినాదాలు మిన్నుముట్టాయి.

చెట్టుకి కట్టబడిన సావుకారి వద్దకు శివాలెత్తి వస్తూ భీముడి భార్య–

"మా రత్త మాంసాల్ని అప్పుకింద కోసీసుకొని, మా సంపదల్ని పోసీసుకొని మా కడుపులు కాలిస్సినావు గదరా.... గండా! నేస్తం, నేస్తం అని మా నోటిల మన్నుబోస్సినావు గదా! నీ జిమ్మబడ. త్ఫూత్...." అని కాండ్రించి సావుకారి మొహమ్మీద ఉమ్మింది.

ఇకంతే, వరుసగా, ఇంటికొకరుగా వలస జనమంతా, తిట్లూ, శాపనార్థాలు బెడుతూ, సావుకారి మొహమ్మీద కాండ్రించి ఉమ్మసాగారు!

శ్లేష్మంలో పడ్డ ఈగ.... ఆ సాయంత్రానికి గ్రామ కమిటీచే విడుదల అయింది!★

– *కెరటం, బులెటిన్*